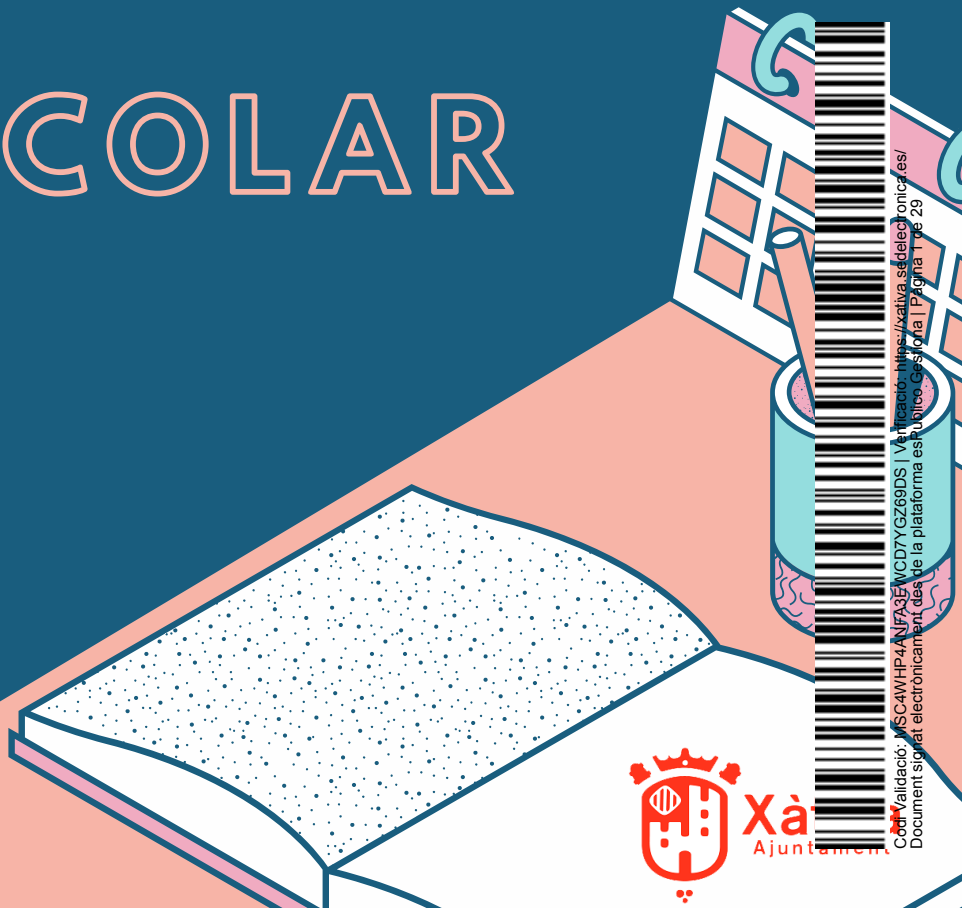

PLA MUNICIPAL DE PREVENCIÓ, SEGUIMENT I CONTROL DE L'ABSENTISME I ABANDONAMENT ESCOLAR

ÍNDEX

Pla municipal de prevenció, seguiment i control de l'absentisme i abandonament escolar

1 Introducció 3

2 Cronograma 4

Comissió de prevenció, seguiment i control de l'absentisme i abandonament escolar

3 Normativa legal aplicable 6

4 Disposicions generals8

**5 Comissió de Prevenció, Seguiment i Control de
l'Absentisme i abandonament escolar9**

6 Metodologia 12

7 Planificació de la intervenció17

8 Avaluació interna18

9 Referències bibliogràfiques19

10 ANNEXES20

1. INTRODUCCIÓ.

L'absentisme escolar és un problema a què s'enfronten de forma directa i permanent els centres educatius i és un motiu de preocupació per a totes les administracions principalment per a la comunitat educativa en el seu conjunt. L'absentisme és un important indicador de desprotecció infantil i risc social, fomentant en ocasions l'exclusió social en l'edat adulta, repercutint en el progrés educatiu i en el desenvolupament socio-emocional de la persona.

El dret a l'educació i a una escolarització normalitzada de tots els xiquets i xiquetes en les etapes obligatòries de l'ensenyança és un factor essencial de progrés i desenvolupament en la societat en general. Tal com queda reflectit en la normativa internacional, estatal, autonòmica i local. A nivell internacional el referent és la Convenció de drets dels nens i les nenes, en l'àmbit nacional tenim com a referència a la Constitució Espanyola, la qual estableix l'obligació i gratuïtat de l'ensenyament, tots aquests principis estan desenvolupats en els diferents lleis orgàniques i d'educació de les diferents autonomies fins arribar a les administracions locals.

El sistema educatiu és qui té que proporcionar una educació de qualitat, atenent a les necessitats de la societat actual i a les expectatives de les famílies en relació al desenvolupament personal i educatiu dels seus fills i filles. Té que oferir una resposta adequada a tot tipus de l'alumnat, dins d'una escola inclusiva basada en els principis de solidaritat i equitat per aconseguir la igualtat d'oportunitats de tot l'alumnat.

Dins d'aquest marc, es planteja el Pla Municipal de Prevenció d'Absentismes Escolars de l'Ajuntament de Xàtiva, és un document de coordinació entre tots els agents implicats en la prevenció i intervenció d'absentisme com són àmbit educatiu, social, i forces de seguretat.

Les actuacions plantejades estan programades de manera que poden ser adoptades per instàncies educatives, a través de programes d'intervenció tutorial, curricular, familiar, etc., fins a aquelles altres que requereixen de la participació i col·laboració d'altres institucions amb les quals el Sistema Educatiu comparteix la responsabilitat de vetlar pels drets del menor.

Aquestes actuacions tenen com a finalitat, per una banda, protegir el dret a l'ensenyament, especialment a l'etapa obligatòria, però atenent a les etapes inferiors on la nostra tasca estarà orientada cap a la detecció precoç i etapes superiors on intensificarem l'orientació escolar - professional. I per altra banda, establir el protocol per a la prevenció i intervenció en cas d'absentisme o abandonament escolar, tot des d'una perspectiva multimodal amb una coordinació en tots els agents implicats en aquest tema.

2. CRONOGRAMA DEL PLA

ACCIONS		21-	22-	23-	24-
		22	23	24	25
PREVENCIÓ	Creació de la Comisió d'Absentisme municipal	X			
	Estudi de necessitats als centres escolars Primària/ESO	X			
	Creació pag. Web Educació i funcionament	X	X	X	X
	Actuació al centres prioritaris: definits per intensitat d'absentisme, segons estudi	X	X	X	X
	Actuacions als IES segons estudi			X	X
	Actuacions 3 a 6 anys				X
INTERVENCIÓ	Orientació pares GMP	X	X	X	X
	Funcionament de la Comisió	X	X	X	X
	Avaluació per cursos	X	X	x	
	Avaluació del plà				X

Comissió de prevenció, seguiment i control de l'absentisme i abandonament escolar

(Llei 26/2018 de 21 de desembre, de la Generalitat, de drets i garanties de la infància i adolescència)

Codi Validació: MSC4WHP4ANFA3EWCDD7YGZ69DS | Verificació: <https://xativa.sedelectronica.es/>
Document signat electrònicament des de la plataforma esPublico Gestiona | Pàgina 5 de 29

03. NORMATIVA LEGAL APLICABLE.

03,01 A NIVELL INTERNACIONAL

La **Declaració Universal dels Drets Humans** de 10 de desembre de 1948, en l'article 26, punt 1, recull que «*Tota persona té dret a l'educació... La instrucció elemental serà obligatòria...*»

La **Convenció dels Drets del nen**, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, i ratificada per Espanya, recull a l'article 28, punt 1, el següent: «*1. Els Estats Parts reconeixen el dret del nen a l'educació ... deuran en particular: a) Implantar l'ensenyament primari obligatori i gratuït per a tots ... e) Adoptar mesures per a fomentar l'assistència regular a les escoles i a reduir les taxes de deserció escolar.*»

La **Carta Europea dels Drets del Nen**, afirma que «*Tot nen té dret a rebre una educació. Els Estats membres deuran assegurar un ensenyament primari, obligatori i gratuït...*».

03,02 A NIVELL NACIONAL

La **Constitució Espanyola** assenyala en el seu article 27, que «*1. Tothom té dret a l'educació... 4. L'ensenyament bàsic és obligatori i gratuït. 5. Els poders públics garanteixen el dret de tothom a l'educació...*»

La **Llei Orgànica 3/2020, d'Educació**, estableix en l'article 4 que «*1. l'ensenyament bàsic és obligatori i gratuït per a totes les persones*». Així mateix, l'article 8 refereix que «*les Administracions educatives i les Corporacions locals coordinaran les seues actuacions, cadascuna en l'àmbit de les seues competències pròpies, per a aconseguir una major eficàcia dels recursos dedicats a l'educació i contribuir als fins establerts en aquesta Llei*».

La **Llei Orgànica 1/1996, de Protecció Jurídica del Menor**, en el títol II, capítol 1r, article 13.2, estableix «*la obligació de qualsevol persona o autoritat que tinga coneixement de que un menor no assisteix al centre escolar de forma habitual i sense justificació, durant el període obligatori, deurà posar-lo en coneixement de les autoritats públiques competents, les quals adoptaran les mesures necessàries per a la seua escolarització.*»

La **Llei 26/2015**, de 28 de juliol, de **modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència**, defineix l'absentisme, en l'article 1r, apartat 11, com «*l'absència d'escolarització o falta d'assistència reiterada i no justificada adequadament al centre educatiu i la permissivitat continuada o la inducció a l'absentisme escolar durant les etapes d'escolarització obligatòria. Aquesta absència d'escolarització s'entén com una situació de desamparament.*»

03,03 A NIVELL AUTONÒMIC

Per una banda, la **Llei 26/2018 de 21 de desembre, de la Generalitat, de drets i garanties de la infància i adolescència**, al Títol II, Capítol VII, a l'article 49, diu: «*4. Es fomentarà la creació en l'àmbit local de comissions de prevenció, seguiment i control de l'absentisme i l'abandó escolar, on s'establirà la presència de professionals dels departaments competents en matèria de serveis socials, salut mental, infància, joventut i educació.*»

5. Els serveis psicopedagògics escolars i els departaments d'orientació escolar han d'actuar de forma coordinada amb els departaments municipals d'educació, serveis socials i joventut. S'ha de constituir la comissió municipal de prevenció i control de l'absentisme escolar. Amb la finalitat de millorar la qualitat de la intervenció, s'ha de comptar amb perfils professionals especialitzats mitjançant la formació escaient.»

En el Capítol II, article 186, es tipifiquen les infraccions administratives en matèria de protecció dels drets de la infància i l'adolescència i es classifiquen en lleus, greus i molt greus. Constituirà una infracció administrativa quan les persones progenitores o representants legals permeten una inassistència reiterada que, d'acord amb la normativa reglamentària, constitueix absentisme escolar. Aquestes persones tenen el deure de vetlar perquè un xiquet, una xiqueta o adolescent al seu càrrec, curse de manera real i efectiva l'ensenyament obligatori.

Posteriorment, el **Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià**, al seu Preàmbul, recull el següent: «...En definitiva, es tracta de fomentar la igualtat d'oportunitats en l'accés, la permanència i la promoció en el sistema educatiu de tot l'alumnat; adoptar les actuacions d'intervenció educativa que es consideren necessàries per a donar resposta a les seues necessitats, en col·laboració i coordinació amb tots els recursos socio-comunitaris que calguen...»

L'article 52 de la **Llei 3/2019, de 18 de febrer, de la Generalitat, de serveis socials inclusius de la Comunitat Valenciana**, estableix la necessària coordinació, col·laboració i cooperació entre el sistema públic de serveis socials i el sistema educatiu valencià, i el desenvolupament de protocols de col·laboració i coordinació entre les conselleries competents en matèria d'educació i serveis socials per a assegurar una educació inclusiva i millorar l'eficiència en la intervenció socioeducativa dirigida a la infància, l'adolescència, les famílies o unitats de convivència, i l'abordatge de totes les situacions de vulnerabilitat que afecten tots dos sistemes.

L'**Ordre 20/2019, de 30 d'abril, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'organització de la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat en els centres docents sostinguts amb fons públics del sistema educatiu valencià**, defineix a l'article 52 les diferents situacions de compensació de desigualtats de la següent manera:

«1. L'alumnat amb necessitats de compensació de desigualtats és el que presenta dificultats en l'accés, la permanència o el progrés en el sistema educatiu per motius socials, econòmics, culturals, geogràfics, ètnics o d'altra índole, i té més probabilitat de no assolir els objectius de l'educació obligatòria i, per tant, de no obtenir una titulació i qualificació professional mínima que en facilite la integració sociolaboral.

2. S'hi inclou l'alumnat en les situacions següents: ... f) Escolarització irregular per itineràncies familiar. g) Escolarització irregular per abandonaments educatius reiterats i periòdics...»

Codi Validació: MSC4WHP4ANFAEWC07YCZ69DS | Verificació: <https://xatfiva.sedelectronica.es/>
Document signat electrònicament des de la plataforma esPublico Gestiona | Pàgina 7 de 29

Així mateix, a l'article 54 de la mateixa Ordre, es recull el següent:

«3. Els centres docents, en el marc de la seua autonomia pedagògica, organitzativa i de gestió, i en col·laboració amb les institucions de l'entorn, han de desenvolupar totes les actuacions necessàries perquè l'alumnat en situació de desavantatge per situacions econòmiques, socials o culturals pugua compensar aquestes situacions de desigualtat, romandre en el sistema educatiu i obtindre una qualificació professional que en facilite la inclusió sociolaboral. Això comprén, entre altres, les actuacions següents: ...c) Coordinació amb altres serveis, especialment els equips base de serveis socials.»

La Resolució de 29 de setembre de 2021, de la directora general d'Inclusió Educativa, per la qual s'estableix el protocol d'actuació davant situacions d'absentisme escolar en els centres sostinguts amb fons públics de la Comunitat Valenciana que imparteixen ensenyaments obligatoris i Formació Professional Bàsica, estableix el protocol d'actuació per a la prevenció de l'absentisme escolar, en l'àmbit educatiu.

03,04 A NIVELL LOCAL

La Llei 7/1985, Reguladora de Bases de Règim Local, recull en l'article 25, punt 2, que *«El Municipi exercirà en tot cas com competències pròpies, en els termes de la legislació de l'Estat i de les Comunitats Autònomes, en les següents matèries: n) Participar en la vigilància del compliment de l'escolaritat obligatòria...»*

04. DISPOSICIONS GENERALS.

04,01 Objectiu.

L'objectiu que es pretén aconseguir mitjançant aquesta Comissió és emprendre les accions necessàries, des de l'àmbit de les competències locals, dirigides al compliment de l'escolaritat obligatòria, d'acord amb la legislació vigent, i evitar l'absentisme i l'abandó escolar. (Art 49 de la Llei 26/2018).

04,02 Àmbit d'actuació.

Aquesta Comissió tindrà competència en la totalitat del municipi de Xàtiva, així com en els centres escolars sostinguts amb fons públics, existents a la mateixa Ciutat.

04,03 Concepte d'absentisme escolar.

La Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència, defineix l'absentisme, en l'article 1r, apartat 11, com *"l'absència d'escolarització o falta d'assistència reiterada i no justificada adequadament al centre educatiu i la permissivitat continuada o la inducció a l'absentisme escolar durant les etapes d'escolarització obligatòria". Aquesta absència d'escolarització s'entén com una situació de desamparament.*

En el protocol d'actuació per a la prevenció de l'absentisme escolar (Resolució de 29 de setembre de 2021 de la directora general d'Inclusió Educativa) es determina que, per determinar si l'alumnat presenta absentisme escolar, es tindrà en compte la freqüència percentatge d'absències no justificades, que alertarà d'aquesta circumstància.

Absentisme escolar: la falta d'assistència no justificada, ocasional, freqüent o total d'un alumne o alumna al centre educatiu en les etapes d'Educació Primària, Educació Secundària Obligatòria i Formació Professional Bàsica, siga per voluntat pròpia o de la família o representants legals.

Absentisme intermitent: quan l'alumnat presenta un patró d'absentisme determinat que es manté al llarg del curs escolar i la suma de les faltes no justificades no comptabilitza un 15%. Dins d'aquest tipus de situació, es troben les faltes d'assistència no justificades de primeres i últimes hores, entre altres.

Absentisme lleu: quan un alumne o alumna presenta entre un 15% i un 25% de faltes no justificades, mensualment. Aquesta situació determinarà l'inici del procediment d'intervenció sobre la situació d'absentisme en el centre educatiu.

Absentisme greu: entre un 25% i un 50% de faltes no justificades, mensualment.

Absentisme crònic: a partir d'un 50% de faltes no justificades.

Absentisme ocasional: quan es produeixen faltes d'assistència que superen el percentatge mínim establert com a absentisme escolar durant un temps determinat, però, superat aquest període, l'assistència a classe és regular.

05. COMISSIÓ DE PREVENCIÓ, SEGUIMENT I CONTROL DE L'ABSENTISME I ABANDÓ ESCOLAR.

05,01 Creació de la Comissió.

Es constitueix la Comissió de Prevenció, Seguiment i Control de l'Absentisme i Abandó escolar en la Ciutat de Xàtiva, la qual queda formada per:

- Presidència del Consell Escolar Municipal, que exercirà també la presidència de la Comissió.
- Tècnic/a encarregat/a de l'absentisme del departament d'Educació, que exercirà la secretaria.
- Membres del Gabinet Socio-Psicopedagògic Municipal.
- Un representant del departament de Serveis Socials de l'Ajuntament.
- Un representant de la Policia Local.
- Representants responsables d'absentisme dels centres educatius afectats d'Educació Primària i Secundària.
- Un representant de la Unitat de Salut Mental Infantil i Juvenil.
- Un representant del departament de Joventut de l'Ajuntament.
- Inspecció educativa.

La seu i el suport administratiu d'aquesta Comissió s'estableix al departament d'Educació, el qual assumeix la seua secretaria.

La Comissió comptarà amb l'assessorament d'aquells experts que considere oportuns, per al desenvolupament de les seues funcions. Aquests experts podran hi participar en les reunions amb veu, però sense vot.

La Comissió es reunirà, amb caràcter ordinari, amb periodicitat trimestral. No obstant això, podrà reunir-se si així es determina en el seu propi calendari d'actuació, o es demana per alguns dels seus membres.

05,02 Funcions de la Comissió.

05,02,1 Prevenció de l'absentisme escolar.

L'objectiu general és la realització de mesures preventives de conscienciació ciutadana al voltant de l'absentisme escolar, assumint les següents accions:

- Projectar i executar campanyes informatives.
- Fixar l'àmbit d'actuació en la població amb alumnes amb edat d'escolarització obligatòria.
- Coordinar les mesures d'acolliment vers la població immigrant amb menors.
- Intentar la reconducció de situacions disfuncionals, dintre del programa de suport bàsic a les famílies.
- Realitzar les actuacions que el pla general establisca en matèria de prevenció.
- Proposar actuacions addicionals o extraordinàries, així com la realització de propostes de modificació del pla general, en l'àmbit de les seues competències.

05,02,2 Seguiment i control de l'absentisme escolar.

Dintre d'aquest apartat, les accions a realitzar es centrarien en les següents:

- La definició del pla local d'absentisme escolar.
- La coordinació de les actuacions en els diferents àmbits.
- La creació i custòdia del banc de dades al voltant de l'absentisme. Aquest banc contindrà una fitxa de cadascuna de les situacions conegudes, amb indicació de les accions pertinents i dels informes de seguiment elaborats.
- L'anàlisi i, si escau, la valoració de les actuacions desenvolupades des dels diferents departaments implicats.
- L'elaboració dels informes complementaris que s'estimen oportuns.
- Procedir a l'escolarització de l'alumnat en situació d'absentisme escolar manifest, que comptarà amb la informació prèvia, tant municipal com escolar.
- Donat el supòsit de persistir les causes de l'absentisme, procedir al trasllat de l'expedient a altres administracions amb competència en matèria de menor i família.

Al nostre municipi disposem de la Comissió de menors en situació de risc.

- L'avaluació periòdica del pla.
- L'elaboració d'una memòria anual que serà presentada al Consell Escolar Municipal.
- Aquelles altres funcions que reglamentàriament les siguen assignades, o que es deriven del propi contingut del pla.

05,02,3 Abandonament escolar.

En aquest apartat es recullen totes les actuacions realitzades, des de les diferents regidories municipals, encaminades a minorar el grau d'abandonament escolar, intentant reconduir els casos d'abandonament existents, orientant-los fins la reincorporació al sistema educatiu i, si escau, vers el món laboral

05,03 Funcions dels departaments implicats.

05,03,1 Centres educatius.

Els centres educatius realitzaran, a nivell de la comunitat educativa de cada centre, les mesures que es repleguen al protocol d'actuació davant situacions d'absentisme escolar en els centres educatius sostinguts amb fons públics que imparteixen ensenyaments obligatoris i FP Bàsica (Resolució 29/09/2021 de la directora d'Inclusió Educativa).

05,03,2 Departament d'Educació.

- Coordinar la Comissió, exercint també la secretaria d'ella.
- Convocar las reunions de la Comissió.
- Contacte directe amb l'empadronament municipal, per tal de confirmar dades personals.
- Promoure i potenciar l'escolarització de tots els menors en edats compreses entre els tres i els sis anys, tots dos inclosos.
- Vetlar por l'escolarització de tots els menors en etapa educativa obligatòria.
- Potenciar, mitjançant un contacte continuat amb les famílies, la necessària responsabilitat a l'hora d'escolaritzar els seus fills.
- Propiciar i afavorir la comunicació entre les famílies i els agents intervinents.
- Servir de nexa entre la comunitat educativa i els serveis municipals implicats.
- Participar en el disseny del programa d'actuació vers l'alumnat absentista.
- Realitzar un seguiment dels casos derivats als distints agents intervinents.
- Informar als centres escolares al voltant de la situació dels casos derivats i de les actuacions realitzades.
- Informar al Consell Escolar Municipal de la situació, actuacions i seguiment en els casos d'absentisme existents.
- Recollir i articular las necessitats, suggeriments i aportacions que es plantegen respecte de l'absentisme escolar.

05,03,3 Departament de Serveis Socials.

- Analitzar i valorar els casos d'absentisme: situació personal del menor, circumstàncies socio-familiars i de l'entorn immediat.
- Realitzar el diagnòstic social: determinar si existeix alguna problemàtica sociofamiliar que suppose una situació de risc per al menor.
- Determinar les estratègies de caràcter social d'actuació a mig i llarg termini.
- Intervenció directa en aquells casos en què es detecte una situació de risc d'un menor, partir del full de notificació de desprotecció infantil en l'àmbit educatiu.
- Avaluació de la intervenció realitzada, elaboració d'informe (si escau) i posterior remissió d'ell a la Comissió.
- Mantenir la coordinació i realitzar un seguiment juntament amb els diferents serveis municipals intervinents.
- Establir reunions periòdiques per consensuar el pla d'intervenció en els casos d'absentisme existents.

05,03,4 Policia Local.

- Detectar, observar i controlar menors que, en edat i horari escolar, no es troben al seu centre educatiu.
- Col·laborar per tal de sensibilitzar als pares i alumnes en relació a la necessitat d'assistir ordinàriament a classe.

- En cas de detectar un menor fora del centre educatiu en temps lectiu, acompanyar-lo al centre on estiga matriculat.
- Si el menor no es trobara escolaritzat, se l'acompanyarà al seu domicili. Es lliura notificació d'acompanyament a l'adult que es faça càrrec d'ell, i se l'informarà del procediment per formalitzar la matriculació escolar en un centre de la localitat.
- En els dos casos anteriors, els agents redacten informe, el qual es deriva a la Comissió d'Absentisme per tal que s'inicie el procediment de seguiment del menor.
- Notificar la citació personalment als pares, tutors o representants legals de l'alumne absentista, realitzada des del Departament d'Educació.
- En aquells casos que així ho requerisca, realitzar un seguiment de l'alumne amb la finalitat d'informar a la Comissió.
- Col·laborar en la realització dels certificats de residència de l'alumne, per tal de verificar-ho convenientment i, així, agilitzar la baixa de l'alumne en el centre educatiu en aquells casos en que residisca en el municipi.
- De manera preventiva, realitzar recorreguts per les zones transitades pels absentistes.
- Realitzar accions de sensibilització i prevenció de l'absentisme escolar.

05,03,5 Inspecció educativa.

- La Inspecció educativa participarà en la Comissió i col·laborarà amb els agents intervinents, en les actuacions que es realitzen amb els menors absentistes i les seues famílies, sempre que se li requerisca.

06. METODOLOGIA.

Afortunadament ja existeixen moltes entitats locals que s'han preocupat per donar una resposta a la situació d'absentisme que presenten alguns veïns de la seua localitat. No obstant això, cal significar que aquests programes tendeixen a presentar una (o les dues) de les premisses següents:

- el problema que l'alumne no assistisca a classe és particular d'ell, de la seua família o de l'entorn social en què es desenvolupa;
- el problema de l'absentisme de l'alumne, en període on és obligatòria la seua assistència a classe, comporta una actuació directa de totes les entitats locals que poden exercir alguna influència per poder aconseguir que l'alumne torne a classe.

No sol ser massa freqüent el fet que es pose el punt de mira en els aspectes escolars que envolten l'alumne (Cruz Orozco et al 2020).

A més, aquests programes contenen normalment un circuit o itinerari d'intervenció (García Gracia, 2013), en què es recullen les fases per les que passa un cas d'absentisme, des de la seua detecció fins el moment en què es soluciona (positivament o negativa) el seu absentisme.

Esquema d'itinerari d'intervenció.

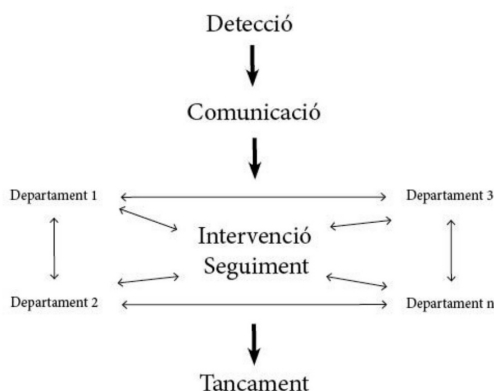

Exemple d'itinerari d'intervenció

Però, la posada en pràctica d'aquests tipus d'itineraris, han demostrat que la seua eficiència és escassa: «El procediment tendeix a allargar-se i no s'aconsegueix acurtar els temps d'intervenció. Es corre el risc de burocratitzar el pla d'intervenció, que finalment es converteix en un transvasament d'informació i derivació entre instàncies: la problemàtica queda engolida per papers i notificacions de caràcter administratiu. La coordinació entre instàncies es limita a un ximple intercanvi d'informació, i l'actuació amb l'estudiant es dilueix en el camí...» (Cruz Orozco et al. 2020)

Per tal de no caure en aquesta posició, es proposa una metodologia basada en el treball en xarxa, en la que cadascun dels estaments implicats en un determinat cas, treballa en ell basant-se en les seues funcions que en són inherents al seu lloc de treball, sense esperar a acomplir una determina fase establerta teòricament. Al temps, la tecnologia que es troba al nostre abast en l'actualitat permet que tots aquests estaments es troben plenament interconnectats, millorant molt més la continuïtat en la coordinació de tots ells.

Esquema de treball en xarxa.

Exemple de treball en xarxa.

Aquest tipus de treball comporta un enfocament **multimodal** d'intervenció davant el problema de l'absentisme. Jones i Lovrich (2011) assenyalen que «els investigadors en Educació han arribat al consens de que els programes que són més eficaços en prevenir o reduir l'absentisme i la conducta d'evitar l'escola han estat els que utilitzaren un enfocament multimodal».

Aquest enfocament multimodal tindria que incidir, des dels diferents estaments, en tres àmbits d'intervenció que, considerem, primordials per a intervenir en cada cas d'una manera eficaç:

- Àmbit personal, individual, en el que tindrem en compte les característiques pròpies de l'alumne absentista.
- Àmbit social, en el que intervindrem en allò relacionat amb l'entorn social, familiar, econòmic, cultural, que envolte l'alumne absentista.
- Àmbit escolar, on es treballen els aspectes que tenen a veure amb les característiques intrínseques de l'entorn escolar al que pertany l'alumne absentista.

Com a mode d'exemple, sense que allò recollit supose un acotament de les tasques a realitzar per cadascuna de les entitats participants en cada cas, a continuació es recullen actuacions a realitzar extretes del *Pla de prevenció de l'absentisme d'Ibi*:

Àmbit personal:

L'objectiu de la intervenció serà vers els aspectes personals de l'alumne que puguin incidir negativament en l'assistència diària a classe, així com potenciar els aspectes positius que ajuden a resoldre el problema, com millorar l'autoestima, sentiment d'incompetència, afectivitat, etc.

En aquells casos en què l'alumne presente necessitats que excedisquen de les nostres competències, derivar-lo al servei que pugui respondre convenientment (Salut mental, UPCCA...)

Àmbit familiar:

Quan es tracte d'un absentisme d'origen «familiar passiu», la intervenció estarà encaminada a motivar, orientar i informar als pares amb la finalitat d'aconseguir un canvi en el seu comportament i un compromís en l'escolarització dels seus fills.

Si es tracta d'un absentisme «familiar actiu», intervindrem:

- recordant l'obligatorietat de l'ensenyament i el deure dels pares.
- informant de la situació il·legal i/o improcedent en la que es troba la família, a causa de l'absentisme del seu fill.

Quan es tracte d'un absentisme provenint d'una família de temporers o immigrants, tractarem de:

- Motivar la permanència dels fills en el lloc habitual de residència (quan siga possible).
- Motivar i facilitar l'escolarització en el centre escolar situat al seu lloc de desplaçament.

- Realitzar un seguiment per tal d'aconseguir que, a la tornada al lloc de residència habitual, s'incorporen al centre escolar d'origen.

Quan l'absentisme estiga situat en «famílies desestructurades», la intervenció es dirigirà a:

- Informar i sensibilitzar la família de les repercussions negatives que la situació està provocant en el menor.
- Analitzar conjuntament les possibilitats de solució a la problemàtica subjacent.

En qualsevol cas, quan es detecte situacions de desemparament del menor, es posarà en coneixement del departament de Serveis Socials Municipals, mitjançant el full de notificació de possible desprotecció.

Àmbit escolar:

En aquest cas, procedirem a contrastar amb l'equip educatiu, la informació facilitada per la família en primera entrevista.

Es procedirà a realitzar una coordinació per a:

- Motivar a la família per a que mantinga una relació periòdica amb la tutoria.
- Clarificar amb tutor i alumne les barreres trobades per cadascun d'ells, i que a la fi provoquen el rebuig a l'escola.
- Sol·licitar la col·laboració d'altres professionals i establir coordinacions en xarxa, per tal de definir un pla d'intervenció conjunt, amb una estratègia educativa d'ajust i adaptació.
- Promoure la declaració del Compromís Família-Tutor entre las famílies o representants legals de l'alumne i els centres educatiu.
- Activar i/o revisar el protocol del Pla de Convivència del centre i les mesures d'atenció a la diversitat.
- Establir un plan d'acolliment a l'alumnat absentista per a quan retornen al centre.
- Contemplar, dintre del PECC, mesures de promoció de l'èxit educatiu (treball cooperatiu, ABP, aprenentatge-servei...) que ajuden a motivar el conjunt de l'alumnat, fins i tot l'absentista, per tal d'aconseguir els objectius curriculars d'una manera inclusiva.

Àmbit social:

Quan l'absentisme tinga un origen social, la intervenció anirà encaminada a modificar la relació de l'alumne amb el seu entorn:

- Comunicant a la família les causes de l'absentisme del seu fill, per a que intenten solucionar positivament la situació plantejada.
- Orientant l'alumne absentista, i a les seues amistats, a que participen de les activitats existents a la seua disposició, des de la ciutat, barri o escola, a la vegada que intentem implicar-lo en la institució educativa que li corresponga.
- Implicant a la comunitat educativa des del Consell Escolar Municipal, especialment a les associacions veïnals per a que participen en el pla d'absentisme.

- Realitzar un seguiment per tal d'aconseguir que, a la tornada al lloc de residència habitual, s'incorporen al centre escolar d'origen.

Quan l'absentisme estiga situat en «famílies desestructurades», la intervenció es dirigirà a:

- Informar i sensibilitzar la família de les repercussions negatives que la situació està provocant en el menor.
- Analitzar conjuntament les possibilitats de solució a la problemàtica subjacent.

En qualsevol cas, quan es detecte situacions de desemparament del menor, es posarà en coneixement del departament de Serveis Socials Municipals, mitjançant el full de notificació de possible desprotecció.

Àmbit escolar:

En aquest cas, procedirem a contrastar amb l'equip educatiu, la informació facilitada per la família en primera entrevista.

Es procedirà a realitzar una coordinació per a:

- Motivar a la família per a que mantinga una relació periòdica amb la tutoria.
- Clarificar amb tutor i alumne les barreres trobades per cadascun d'ells, i que a la fi provoquen el rebuig a l'escola.
- Sol·licitar la col·laboració d'altres professionals i establir coordinacions en xarxa, per tal de definir un pla d'intervenció conjunt, amb una estratègia educativa d'ajust i adaptació.
- Promoure la declaració del Compromís Família-Tutor entre las famílies o representants legals de l'alumne i els centres educatiu.
- Activar i/o revisar el protocol del Pla de Convivència del centre i les mesures d'atenció a la diversitat.
- Establir un plan d'acolliment a l'alumnat absentista per a quan retornen al centre.
- Contemplar, dintre del PECC, mesures de promoció de l'èxit educatiu (treball cooperatiu, ABP, aprenentatge-servei...) que ajuden a motivar el conjunt de l'alumnat, fins i tot l'absentista, per tal d'aconseguir els objectius curriculars d'una manera inclusiva.

Àmbit social:

Quan l'absentisme tinga un origen social, la intervenció anirà encaminada a modificar la relació de l'alumne amb el seu entorn:

- Comunicant a la família les causes de l'absentisme del seu fill, per a que intenten solucionar positivament la situació plantejada.
- Orientant l'alumne absentista, i a les seues amistats, a que participen de les activitats existents a la seua disposició, des de la ciutat, barri o escola, a la vegada que intentem implicar-lo en la institució educativa que li corresponga.
- Implicant a la comunitat educativa des del Consell Escolar Municipal, especialment a les associacions veïnals per a que participen en el pla d'absentisme.

07. PLANIFICACIÓ DE LA INTERVENCIÓ.

07,01 Protocol d'absentisme a l'escola.

El procediment d'actuació per part del centre educatiu, davant d'una detecció d'absentisme, ve determinat per un protocol que es recull en la Resolució del 29/09/2021 de la directora general d'inclusió Educativa.

En dit protocol s'estableix que *“La direcció del centre traslladarà els casos catalogats com a greus o crònics al Consell Escolar Municipal, perquè les persones responsables en siguin coneixedores i s'iniciïn les accions corresponents en el seu marc de competència. Aquesta comunicació haurà de fer-se mitjançant l'administració electrònica i assegurant-ne la protecció de dades personals i la confidencialitat dels casos...”*

Des d'aquesta comunicació començarem la planificació des de la Comissió.

07,02 Planificació des de la Comissió.

- S'enviarà la comunicació d'absentisme des del centre educatiu, a l'atenció de la presidència del Consell Escolar Municipal, mitjançant l'administració electrònica (Annex 3).
- La secretaria de la Comissió assumirà l'obertura de l'expedient, existint un per cada menor en què es treballa.
- S'informarà de la recepció d'aquesta comunicació d'absentisme als diferents departaments municipals, mitjançant el propi programa de gestió de l'Ajuntament.
- Notificació de citació (amb enviament amb acusament de rebut) realitzada per la presidència del Consell Escolar Municipal, dirigida als responsables de l'alumne absentista, en la que se'ls insta a presentar-se en el Departament d'Educació (Annex 4).

El tècnic encarregat de l'absentisme del Departament d'Educació donarà audiència a la família i redactarà una compareixença. A la vegada:

- Se'ls indicarà que corregisquen la situació d'absentisme del seu fill/s
 - Se'ls informarà que, de no procedir així, l'Ajuntament realitzarà Informe destinat a l'expedient administratiu obert, al considerar-se aquest fet com situació de desprotecció per la legislació vigent (Ordre 5/2021 de 15 de juliol).
 - Se'ls consignaran les al·legacions i justificacions, i es recollirà la possible documentació aportada.
 - Se'ls informarà que l'Ajuntament enviarà personal per a la verificació de l'assistència regular i el seguiment de l'escolarització del seu fill/s, fins la finalització del curs escolar.
- A continuació, la Regidoria d'educació verificarà de forma intensiva l'assistència de l'alumne al col·legi, durant els set dies posteriors a la compareixença, i de forma puntual fins la finalització del curs acadèmic.

En el moment en que es done la primera absència, es redactarà un informe tècnic per part del personal assignat per a la comprovació.

- Entrevista informativa del procediment a continuar i presa de decisions: derivació a altres departaments, si escau (Serveis Socials, Salut Mental, UPCCA...).
- Intervenció directa en el cas, per part de cada entitat implicada, en continuada coordinació mitjançant el treball en xarxa (Annex 5).

El treball en xarxa ens permet:

- disposar dels informes realitzats per cada institució implicada,
- elaboració conjunta d'estratègies,
- recerca de possibles recursos

- Avaluació del cas.

Si el resultat ha estat positiu, es tanca l'expedient; en cas contrari, es considerarà com una situació de desprotecció del menor en l'àmbit educatiu, emplenant-se el full de notificació corresponent.

08. AVALUACIÓ INTERNA.

Entés el present programa com un model multidimensional, en què intervenen diferents agents, cal adaptar el present document a la realitat que presenta cadascun d'aquests agents, així com dels casos d'absentisme presentats en cada ocasió, per tal d'intentar aconseguir els objectius que amb aquest protocol ens hem proposat.

L'avaluació del programa constaria de dues parts:

- Qualitativament: avaluació del procediment realitzat.
- Quantitativament: avaluació numèrica a realitzar, a partir dels casos treballats (nombre de casos, tipologia, centres escolars inclosos, resolució de casos...)

La temporalització d'aquesta avaluació es determina anual, recollint els resultats de la mateixa en document a realitzar a la finalització del curs escolar.

09. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.

Ajuntament Catarroja. *Ordenanza reguladora del protocolo municipal de intervención en materia de absentismo escolar. 2011.*

Concejalía de Bienestar Social del Excmo. Ayto. de Murcia. *Procedimiento para la actuación sobre el absentismo escolar desde un centro municipal de servicios sociales. Ayuntamiento de Murcia, 2001.*

Cruz Orozco et al. (2020). *Absentismo escolar i exclusión social, una vulneración del derecho a la educación. Valencia: Tirant humanidades.*

Gabinet Sociopsicopedagògic Municipal. *Pla Municipal contra l'absentisme escolar Ciutat de Xàtiva, 2010. Ajuntament de Xàtiva.*

Gabinete Psicopedagógico Ibi. *Plan prevención absentismo Escolar. Ajuntament d'Ibi.*

García Gracia, Ma I (2013). *Absentismo y abandono escolar. Madrid: Síntesis.*

Jones i Lovrich (2011). *Updated Literature Review on Truancy: Key concepts, Historical Overview, and Research Relating to Promising Practices – with Particular Utility to Washington State. Center for Children & Youth Justice.*

ANNEXES

- 1 [Full de notificació des de l'àmbit educatiu per a l'atenció socioeducativa i la protecció de l'alumnat menor d'edat.](#)
- 2 [Compromís família-tutor.](#)
- 3 [Full de remissió al Consell Escolar Municipal.](#)
- 4 Entrevista a pares/tutors legals de l'alumne absentista.
- 5 Historial d'absentisme escolar individual.

ANNEXE 4

ENTREVISTA A PARES/TUTORS DE L'ALUMNE ABSENTISTA

1. DADES D'IDENTIFICACIO DE LA FAMÍLIA			
Nom	Parentiu	Data naixement	Professió/Estudis

2. SITUACIÓ ECONÒMICA FAMILIAR (assenyala amb X o SI o NO, segons la pregunta)		
Sembla que els ingressos econòmics familiars són:		
- Suficients		
- Insuficients		
El nivell cultural és:	Pare	Mare
- Molt baix (analfabetisme)		
- Baix (estudis primaris)		
- Mitjà		
- Alt		
Realitzen canvis habituals de residència?		
Altres observacions:		

3. DADES DE L'ENTORN FÍSIC FAMILIAR (assenyala amb una X o completa, segons els casos)

La vivenda és:

- Pròpia
- Llogada
- Cedida
- Altres:

La vivenda té les següents característiques:

- Condicions d'habitabilitat adequades
- Té espai suficient per a tots els membres que l'habiten
- Le condicions de la vivenda afavoreixen l'autonomia en l'estudi i formació de l'alumne (ambient d'estudi adequat)
- Altres:

El barri té les següents característiques:

- Zona rural
- Zona urbana
- A què llocs acudeix l'alumne en el seu temps lliure? Grup d'iguals?:

4. DINÀMICA FAMILIAR GENERAL (assenyala amb una X o completa, segons els casos)

Indica els problemes que es detecten en la vida familiar (alcoholisme, violència, atur...):

Quines són les variables de terminen la relació pares-fills?:

- Afecte – permissivitat
- Afecte – control
- Hostilitat – control
- Hostilitat – permissivitat
- Observacions:

Pare	Mare

La relació amb els seus germans és:

- Equilibrada
- Tensa
- Distanciada
- Gelosia
- Altres:

La relació amb altres familiars és:

- Equilibrada
- Distant
- Proteccionista
- Autoritària
- Altres:

5. REACCIÓ DE LA FAMÍLIA DAVANT DE L'ABSENTISME (assenyala amb X o SI o NO, segons la pregunta, o completa)

NEGACIÓ:

S'obstina en no veure l'absentisme del seu fill

Atribueix les conductes inadequades a la manca de motivació, d'atenció, etc

Busca solucions per diferents medis

Creu que les causes dels resultats negatius escolars del seu fill es deuen a:

- S'esforça poc
- Insuficient preparació/preocupació dels mestres
- Inadequació de les tasques escolars
- Insuficient atenció familiar
- Altres:

Manifesta conductes d'escassa protecció:

- Descuido vers els menor (neteja, alimentació...)
- Inexistència de normes, horaris... adequats
- Altres:

REACCIÓ DE CULPA:

Per descobrir en ells mateix, sentiments de rebuig vers el seu fill

Manifesta conductes d'excessiva protecció poden estar lligades a reacció de culpa):

- No permeten que realitzi actes per als quals ja és competent
- Centren tota l'atenció en aquest fill i descuiden els altres
- Baix nivell d'exigència
- Existència de normes, horaris... excessivament rígids.
- Altres:

ACCEPTACIÓ DE L'ABSENTISME:

Coneix els recursos adequats per fer front a les necessitats del seu fill

Sap les conseqüències que provoca l'absentisme en el desenvolupament escolar i personal del seu fill

Manifesta conductes de sobreprotecció vers el seu fill

Manifesta conductes de desprotecció vers el seu fill

Manifesta conductes de protecció adequades:

- Satisfan les necessitat de forma semblant a la resta de germans
- Se li dona oportunitat per adquirir autonomia
- Se li assignen responsabilitats a casa
- Existència de normes, horaris... flexibles
- Altres:

6. ALTRES CONDUCTES FAMILIARS QUE FACILITEN/DIFICULTEN L'EDUCACIÓ DEL MENOR
(assenyala amb X o SI o NO, segons la pregunta, o completa)

REACCIÓ DAVANT ELS ACONSEGUIMENTS:

Es comparen els seus resultats amb els dels germans o amics

No s'han adoptat mesures de reforç

S'utilitzen recompenses:

Primàries (regal, detall...)

Socials (elogis, somriures...)

D'activitat (excursions, viatges...)

Quin és el tipus de recompenses que s'utilitzen amb major freqüència?

REACCIÓ DAVANT DE L'ESCOLA:

No es confia que l'escola done una resposta adequada a la problemàtica de l'alumne

No col·labora amb els professionals del centre perquè:

- No té possibilitats ni disposició per a col·laborar amb el centre
- No té possibilitats, però sí bona disposició
- Té possibilitats, però no disposició.

No assisteix a reunions convocades pel centre:

- No assisteix al centre sense ser convocat per a intercanviar informació
- Creu que el centre li va a oferir la resposta educativa adequada al fill

Col·labora o està disposat a col·laborar amb els professionals del centre.

Altres:

7. EXPECTATIVES REL·LATIVES A LES POSSIBILITATS EDUCATIVES (assenyala amb X)

Les expectatives de la família respecte de les possibilitats educatives són:

- Realistes
- Excessivament negatives
- Excessivament positives

La família pensa que podria millorar en aspectes de:

- Autonomia i habilitats socials
- Acabar ESO
- Cursar estudis professionals i arribar a ser independent

8. ACORDS (Compromís de la família i del centre educatiu)

Empty box for recording agreements.

9. DADES RELLEVANTS (Sobreprotecció; treball domèstic (cura de germans xicotets...); treball temporal (verema...); movilitat geogràfica familiar; desatenció per manca de control, habilitat o autoritat familiar vers el/la menor; situació familiar problemàtica i/o conflictiva; desestructuració familiar; rebuig o desvalorització de la institució escolar i el seu suport per part de la família; mala relació amb el grup d'iguals, amb el professorat; problemes d'adaptació d'immigrants...)

Empty box for recording relevant data.

HISTORIAL DE'ABSENTISME ESCOLAR INDIVIDUAL

1. DADES DE L'ALUMNE									
Apertura expedient:									
Cognoms:					Nom:				
Sexe:	H	D	Data naixement:			Ciutat:			
Direcció familiar:					Ciutat:				
Nom de la mare:					Telèfon:				
Direcció:					Ciutat:				
Nom del pare:					Telèfon:				
Direcció					Ciutat:				

2. DADES DEL CENTRE EDUCATIU									
Codi:					Nom:				
Telèfon:					Drecera electrònica:				
Direcció:					Cap d'Estudis:				
Tutoria:					Orientació:				

3. ESCOLARITZACIÓ ACTUAL									
Curs escolar:					Grup:				
Alumne de	Compensació:	S	N	NEE:	S	N	DIAG:		

4. DADES RELLEVANTS DE LA HISTÒRIA DE L'ALUMNE

--

5. DESCRIPCIÓ DE L'ABSENTISME

Segons el nombre d'absències:

Baix:		Medi:		Elevat:	
-------	--	-------	--	---------	--

Segons les seues característiques:

Selectiu:		Sense cusa justificada:		Temporal:		Fòbia escolar:	
-----------	--	-------------------------	--	-----------	--	----------------	--

Segons la freqüència de les faltes:

Esporàdic:		Puntualitat:		Intermitent:		Regular:		Crònic:	
------------	--	--------------	--	--------------	--	----------	--	---------	--

6. CAUSES DE L'ABSENTISME

Centrades en l'alumne	Centrades en la família
Centrades en l'entorn educatiu	Centrades en l'entorn social
Altres causes:	

7. MOTIUS QUE PRESENTA LA FAMÍLIA

8. PROPOSTA D'INTERVENCIÓ EN XARXA

Servei	Data	Objectiu	Estat
Tutoria			
Cap Estudis			
Orientació			
Polícia Local			
Serveis Socials			
Educació			
Joventut			
Altres:			

Estat: A (Acabat); EP (En procés)

9. INTERVENCIONS REALITZADES			
Servei	Data	Motiu reunió	Conclusions
Tutoria			
Cap Estudis			
Orientació			
Policia Local			
Serveis Socials			
Educació			
Joventut			
Altres:			

10. SITUACIÓ DEL CAS	
Obert en data:	
Resolt en data:	
Tancat en data:	
Comentaris:	

